

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 192g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a tezei a doua din articolul 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală
*(recursul formulat împotriva încheierii prin care se respinge ridicarea
excepției de neconstituționalitate [2])*

CHIȘINĂU

28 octombrie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 11 august 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 28 octombrie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află o sesizare privind excepția de neconstituționalitate a tezei a doua din articolul 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de dl avocat Gheorghe Postolachi, în dosarul nr. 1-50/15, pendinte la Judecătoria Anenii Noi, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Maria Chiperi de la Judecătoria Anenii Noi, sediul central, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Anenii Noi, sediul central, se află cauza penală de învinuire a dlui Andrei Cociorba de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264 alin. 3) lit. a) din Codul penal.

4. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Gheorghe Postolachi a ridicat excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 142 alin. (2) din Codul de procedură penală. Printr-o încheiere din 26 aprilie 2021, Judecătoria Anenii Noi, sediul central, a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate, motivând că prevederile contestate nu erau aplicabile la soluționarea cauzei.

5. Pe 9 iunie 2021, în cadrul aceluiași proces, dl avocat Gheorghe Postolachi a ridicat excepția de neconstituționalitate a tezei a doua din articolul 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală. Acest articol stabilește că încheierea instanței de judecată prin care se refuză ridicarea excepției este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apelul sau, după caz, în recursul formulat împotriva hotărârii prin care s-a soluționat fondul.

6. Printr-o încheiere din 27 iulie 2021, Judecătoria Anenii Noi, sediul central, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 135 Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

[...]

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

[...].

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 7 Legalitatea procesului penal

„[...]”

(3) În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor

și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

(3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.

(3³) Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile indicate la alin. (3¹), instanța de judecată refuză, prin încheiere, ridicarea excepției de neconstituționalitate. **Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.**

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției afirmă că legislatorul a omis să reglementeze în articolul 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală dreptul de a contesta cu recurs separat încheierea prin care se respinge cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate. Potrivit autorului excepției, dreptul de a contesta cu recurs astfel de încheieri rezultă din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, în care s-a menționat, la § 88, că în vederea asigurării celerității procesului, părțile trebuie să aibă posibilitatea procesuală de a contesta separat cu recurs încheierea judecătorului ordinar de respingere a cererii de ridicare a excepției.

10. Autorul excepției consideră că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 20, 23 alin. (2), 26, 54 și 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie teza a doua din articolul 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală.

15. Curtea reține că o altă condiție pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, DCC nr. 18 din 9 februarie 2021, § 22).

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală care are ca obiect învinuirea persoanei de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal. Excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală a fost ridicată ca urmare a respingerii unei alte excepții de neconstituționalitate care avea ca obiect prevederi din Codul de procedură penală. Altfel spus, autorul a ridicat excepția în privința normelor care stabilesc caracterul definitiv al încheierilor prin care se respinge ridicarea excepției de neconstituționalitate în fața aceleiași instanțe care a respins cererea de ridicare a excepției. Autorul nu a ridicat această excepție de neconstituționalitate în fața unei instanțe care ar fi fost competentă să examineze un eventual recurs împotriva unor astfel de încheieri.

17. Așadar, având în vedere că în asemenea cazuri instanțele de judecată nu-și pot revoca propriile încheieri, acestea putând fi cenzurate de instanțele superioare în procedura căilor de atac, Curtea nu poate constata în ce măsură prevederile în discuție urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Mai mult, Curtea subliniază că prevederile contestate au mai constituit obiectul unor sesizări cu argumente similare celor din prezenta cauza.

19. Astfel, prin Decizia nr. 85 din 8 iunie 2021, Curtea a declarat inadmisibile două sesizări care aveau ca obiect prevederile contestate. Curtea a făcut trimitere la jurisprudența Curții Europene, potrivit căreia garanțiile oferite de articolul 6 se aplică, în principiu, procedurilor constituționale (*Caldas Ramirez de Arrellano v. Spania*, decizia din 28 ianuarie 2003) atunci când acestea reprezintă etape ulterioare procedurilor penale și atunci când rezultatele lor pot fi decisive pentru persoanele condamnate. Totuși, nu este și cazul Curții Constituționale a Republicii Moldova, care nu are competența de a examina recursuri constituționale împotriva hotărârilor judecătorești definitive. Curtea Constituțională a Republicii Moldova are competența de a examina în mod preliminar, pe calea excepției de neconstituționalitate, chestiunile referitoare la constituționalitatea dispozițiilor care sunt aplicabile într-o cauză de drept comun (DCC nr. 85 din 8 iunie 2021, § 29).

20. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, Convenția nu garantează vreun drept de a trimite o cauză la o instanță națională sau internațională pentru a soluționa o chestiune preliminară, inclusiv cu privire la constituționalitatea unei dispoziții legale. Totuși, în cazul în care dreptul național stabilește un mecanism de trimitere preliminară, refuzul unei instanțe naționale de a admite o cerere pentru o astfel de sesizare poate, în anumite circumstanțe, să încalce caracterul echitabil al procedurilor. Concluzia este

valabilă pentru cazul în care refuzul se dovedește a fi arbitrar, adică atunci când se refuză trimiterea preliminară în timp ce legea nu prevede nicio excepție care ar justifica refuzul, atunci când refuzul se bazează pe alte motive decât cele care sunt prevăzute de lege și atunci când refuzul nu este motivat în modul corespunzător (a se vedea *Ullens de Schooten și Rezabek v. Belgia*, 20 septembrie 2011, § 59). Spre exemplu, în cauza *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Polonia*, 7 mai 2021, § 173, Curtea Europeană a constatat o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție pentru că tribunalele naționale nu au furnizat suficiente motive pentru a justifica refuzul de a sesiza Curtea Constituțională (DCC nr. 85 din 8 iunie 2021, § 30).

21. Prin urmare, Curtea a subliniat că, pentru a fi respectat caracterul echitabil al procedurilor, instanțele de drept comun au obligația să motiveze în modul corespunzător refuzul de a sesiza Curtea Constituțională. De asemenea, Curtea a reținut că prevederile Codului de procedură penală nu împiedică persoanele interesate să invoce dezacordul referitor la refuzul de a admite ridicarea excepției de neconstituționalitate în apel sau, după caz, în recurs. În același timp, Curtea a menționat că persoanele interesate dețin dreptul să ridice aceeași excepție de neconstituționalitate din nou, în căile de atac formulate împotriva fondului cauzei (DCC nr. 85 din 8 iunie 2021, § 32).

22. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a tezei a doua din articolul 7 alin. (3³) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de dl avocat Gheorghe Postolachi, în dosarul nr. 1-50/15, pendinte la Judecătoria Anenii Noi, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 28 octombrie 2021
DCC nr. 158
Dosarul nr. 192g/2021*